

УВОД

Библиотеките са организации и като такива те трябва да се управляват. Налице е концептуална промяна от библиографски към управленски аспект в мениджмънта на библиотеката и длъжностните характеристики, които някога са били за "главни библиотекари", а сега е по-вероятно да бъде за "библиотечни мениджъри". Професионалните програми в областта на библиотекознанието трябва да включват повече за мениджмънта отколкото преди двадесет години (1,с.212). Налице е промяна, първо, защото библиотеките са станали по-сложни и по този начин се наложила необходимостта от повече мениджмънт / управление, и второ, защото е налице обща обществена промяна в поведението на потребителите / читателите (2,с.118). Когато се прибави необходимостта от маркетинг на библиотечните услуги и провеждането на външна комуникация (3,с.34) изискването за повече и по-добро управление на библиотеката се изяснява. И въпреки, че има нужда от управление на библиотеките, то няма паралелно увеличаване в разбирането на това, което означава по-добро управление на библиотеката. Развитието на теория не винаги „върви в крак“ с изискванията на практиката. Това е вярно в областта на библиотечното дело. След като през 1968 г. Морс е направил опит да определи естеството на библиотека, то никога дефиницията не представя нейната същност достатъчно убедителна.

1. Същност и характерни особености на библиотечната технология и нейното управление.

Библиотечната технология представлява съвкупност от технологични процеси и операции, които дават възможност библиотеката да изпълни своите задачи и да функционира нормално.

Библиотечната технологична операция е част от библиотечния технологичен процес и представлява непрекъснати поредни действия на Изпълнителя, който, използвайки организационно-технически средства, Преобразува даден предмет, докато библиотечният технологичен процес е сборът от всички тези последователни операции, за да се получи крайният библиотечен продукт или услуга (2, с.114). Например определянето и поставянето на редната дума в описанието е операция, а създаването на цялото описание е процес на изграждане на библиографски запис.

Резултат от библиотечната технология са библиотечната услуга и библиотечната продукция (продукт).

Библиотечната услуга е конкретният положителен резултат от библиотечното обслужване, който осигурява на ползвателите достъп до собствените или на други библиотеки ресурси.

Библиотечната продукция (продукт) е резултатът от библиотечната дейност (организиран библиотечен фонд, електронни каталози, бази данни, библиографски указатели и др.).

Стандарт - документ, създаден чрез консенсус и одобрен от признат; орган, който определя правила за общо и повтарящо се прилагане, насоки или характеристики за дейности или техните резултати за постигане на оптимален ред в дадена съвкупност от обстоятелства.

Във всяка библиотека се извършват множество дейности - комплектуване, каталогизация, обслужване на читателите, справочна дейност, библиографска дейност и др. Количественото изпълнение на тези дейности и постигането на желаниа, качествен резултат под формата на библиотечна услуга или библиотечна продукция се осъществяват посредством библиотечната технология (3, с.78-80).

Съставянето на технологични цикли, включващи процеси и операции е необходимо, за да може да се изпълнява, анализира и усъвършенства библиотечният труд, за да бъдат добре проектирани библиотечните сгради, работните помещения и помещенията за обслужване на ползвателите. Библиотечната технология всъщност е самото изпълнение на библиотечните цикли, процеси и операции.

Да се управлява библиотечната технология означава възможно най-качествено да бъдат изпълнявани тези цикли, процеси и операции с възможно най-малко библиотечни ресурси (като квалифициран труд, работно време, финансови средства, материални и технически средства и др.). С развитието на библиотечните технологии се преследват две основни задачи:

- Икономически - свързани са с ефективността на библиотечния труд, рационалното използване на ресурсите, повишаването на качеството на библиотечните услуги и др.
- Социални - свързани са с развитие на творческите и иновативни инициативи на библиотечните специалисти, създаване на благоприятни условия на труд, намаляване на трудоемките и нерентабилни процеси и др.

Библиотечната технология трябва да отговаря на следните изисквания (Пак там):